

LÆREPLAN

MED AFSÆT I DEN STYRKEDE PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Dagtilbuddets navn: Børnehuset Hartmannsvej

Udfærdiget (måned og år): 2023

INDHOLD

Indhold

LÆREPLAN	1
INDHOLD	2
INDLEDNING	4
VEJLEDNING OM OFFENTLIGGØRELSE	4
PÆDAGOGISK GRUNDLAG	5
ET PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ HELE DAGEN	6
BØRNESYN OG BØRNEPERSPEKTIVER	8
BØRNS LEG	9
DET BREDE DANNELES- OG LÆRINGSSYN	11
BØRN I UDSATTE POSITIONER OG ALLE BØRNS DELTAGELSE I BØRNEFÆLLESKABER	13
FORÆLDRESAMARBEJDE	14
SAMMENHÆNGENDE OVERGANGE OG DET SIDSTE ÅR I BØRNEHAVEN	15
DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG OG SAMMENHÆNG TIL DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	17
ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	18
ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING	19
Pædagogiske mål for læreplanstemaet Alsidig personlig udvikling	19
Refleksion over sammenhæng til læringsmiljøet og det pædagogiske grundlag	19
Arbejdet med Alsidig personlig udvikling fremadrettet	19
SOCIAL UDVIKLING	20
Pædagogiske mål for læreplanstemaet alsidig personlig udvikling	20
Refleksion over sammenhæng til [institutionens navn] læringsmiljø	20
Arbejdet med Social udvikling fremadrettet	20
KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESKAB	21
Pædagogiske mål for læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab	21
Refleksion over sammenhæng til [institutionens navn] læringsmiljø	21
Arbejdet med Kultur, æstetik og fællesskab fremadrettet	21
KOMMUNIKATION OG SPROG	22
Pædagogiske mål for læreplanstemaet Kommunikation og sprog	22
Refleksion over sammenhæng til [institutionens navn] læringsmiljø	22
Arbejdet med Kommunikation og sprog fremadrettet	22
KROP, SANSER OG BEVÆGELSE	23
Pædagogiske mål for læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse	23
Refleksion over sammenhæng til [institutionens navn] læringsmiljø	23
Arbejdet med Krop, sanser og bevægelse fremadrettet	23
NATUR, UDELIV OG SCIENCE	24

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Natur, udeliv og science.....	24
Refleksion over sammenhæng til [institutionens navn] læringsmiljø.....	24
Arbejdet med Natur, udeliv og science fremadrettet.....	24
ØVRIGE ELEMENTER.....	25
DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ.....	25
Fysisk børnemiljø.....	25
Psykisk børnemiljø.....	25
Æstetisk børnemiljø.....	26
SAMSPIL OG RELATIONER.....	26
EVALUERING.....	27
INDDRAGELSE OG SAMARBEJDE.....	27
Inddragelse af forældrebestyrelsen.....	27
Inddragelse af lokalsamfundet.....	27
UDVIKLINGSPLANER.....	28

INDLEDNING

Med dagtilbudsaftalen (2018) er det fremlagt, at det i dagtilbudsloven skal tydeliggøres, hvilket pædagogisk fundament alle dagtilbud skal bygge på for at skabe en tryk og udviklende hverdag for alle børn i dagtilbud. Det handler om at skabe en fælles retning, sprog og forståelse gennem en ny ramme for den pædagogiske læreplan.

I Hjernen&Hjertet har vi med udgangspunkt i den nye dagtilbudslov samt materialer udgivet på EMU i forbindelse med den nye styrkede læreplan, udviklet redskabet Rambøll Læreplan, som er en skabelon til understøttelse af det enkelte dagtilbuds systematiske arbejde med læreplanen.

Gennem dialogen får I et indblik i hinandens oplevelser og forståelser af praksis ud fra nogle refleksions- og vurderingsspørgsmål. Redskabet henvender sig til pædagogisk personale med en leder som den, der fastsætter den overordnede ramme. Lederens rolle er derudover at understøtte processen ved at tilrettelægge gode rammer for og sikre, at dialogen medfører nye eller justerede tiltag og i sidste ende en pædagogisk praksis i overensstemmelse med den styrkede pædagogiske læreplan.

VEJLEDNING OM OFFENTLIGGØRELSE

Det er ikke hensigten, at den pædagogiske læreplan skal være en lang rapport, som i detaljer beskriver dagtilbuddets arbejde med det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Tværtimod er det intentionen, at dagtilbuddets pædagogiske læreplan - med udgangspunkt i de centrale elementer fra det pædagogiske grundlag og med udgangspunkt i de pædagogiske mål og indholdsbeskrivelser for læreplanstemaerne - skal fungere som et **pædagogisk redskab**, der **via korte, relevante pædagogiske overvejelser, refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning** for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet.

Herunder **sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene** mv.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at offentliggøre den pædagogiske læreplan. Den pædagogiske læreplan vil fx kunne offentliggøres på dagtilbuddets hjemmeside eller et andet sted, som er kendt af og let tilgængeligt for forældrene. (Forarbejder til dagtilbudslovens § 9, stk. 1).

Læreplanen fungerer altså både som et internt arbejdsredskab, samt et dokumentationsdokument udadtil. I den forbindelse skal det nævnes, at selve vurderingen fra Ministeriets værktøj "Redskab til selvevaluering" ikke vil fremgå i den pdf, der er udarbejdet til offentliggørelse, da denne udelukkende anses som et internt arbejdsredskab.

Men alle øvrige refleksioner og beskrivelser i læreplanen vil fremgå og skal derfor formuleres med tanke for dette.

PÆDAGOGISK GRUNDLAG

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag. Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark. Nogle elementer i form af eksempelvis barnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer såsom eksempelvis forældresamarbejdet og arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end i andre.

ET PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ HELE DAGEN

Dagtilbud skal etablere et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

I Børnehuset etableres et pædagogisk læringsmiljø ved, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende har blik for, hvordan praksis organiseres og tilrettelægges. Det er af afgørende betydning, at det pædagogiske læringsmiljø tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Vi ønsker at fremme et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at deltage og hvor vi med afsæt i det pædagogiske grundlag arbejder bevidst med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

I Børnehuset vægter vi desuden en tryk hverdag, der er præget af en omsorgsfuld, empatisk og engageret tilgang til børnene og hinanden. Tryk er grundlæggende for, at børnene trives, lærer, og udvikler sig.

Hvad karakteriserer den måde, vi organiserer vores pædagogiske læringsmiljø på, og får vi skabt et miljø, der understøtter leg, aktiviteter og rutiner?

Vores praksis består af en variation mellem leg, aktiviteter og rutiner. Der er også en vekselvirkning mellem børneinitierede aktiviteter, voksenstyrede aktiviteter og spontane aktiviteter.

De voksenstyrede aktiviteter bidrager til, at vi som pædagoger kan skabe et godt og trygt læringsrum, kontinuitet for børnene samt sikre at alle børn er en del af et fællesskab.

Vores rutiner og overgange er med til at fremme forudsigelighed, genkendelighed og tryk for børnene. Vi forsøger løbende at justere dem efter børnegruppen, så der er mest mulig læring og trivsel for den aktuelle børnegruppe.

De spontane- og børneinitierede aktiviteter, hvor legen spiller en central rolle, og hvor vi i højere grad følger barnets spor, tager udgangspunkt i barnets perspektiv.

Vi understøtter børnenes leg på forskellig vis fx tilbyde vi legekasser på legepladsen. Legekasserne kan bidrage til børnenes leg og fremme nye børnefællesskaber. De indeholder alt fra te-sæt, til piratudstyr og et komplet arbejdsmandssæt. Desuden benytter vi legemanuskripter til de børn, der har glæde af det. Vi deltager også i legen, hvis det fremmer at alle børn kan være en del af et fællesskab eller hvis det kan bidrage til nye børnefællesskaber.

Vi arbejder med inddragelse af børnene i de beslutninger der vedrører børnene, så de oplever at have indflydelse og samtidig får blik for de demokratiske processer. Fx vælger børnene ofte dagen før, hvor turen går hen den kommende dag. Alle de kendte steder er navngivet såsom Mudderhullet, Slottet og Heksetræet. Børnene kan byde ind med deres ønske og alle kan afgive de stemmer, som de ønsker. De ældste børn sætter også ord på, hvorfor de lige netop ønsker at tage til fx Mudderhullet.

Hvilke pædagogiske overvejelser ligger til grund for den måde, vi organiserer vores pædagogiske læringsmiljø på?

Vi er opmærksomme på at læringsmiljøerne finder sted hele dagen og i samspil med andre, barn/barn og barn/voksen.

Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at organisere det pædagogiske læringsmiljø

Vi justerer løbende vores pædagogiske praksis og ændrer den, hvis vi kan se at det vil gavne børnefællesskabet eller det enkelte barn (evaluering). Et pejlemærke er, om vi formår at fremme trivslen og udviklingen hos det enkelte barn.

Hvordan matcher vores faglige kompetencer vores mål om at skabe et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø?

Pædagogernes faglige kompetencer matcher målene om at skabe et trygt og stimulerende læringsmiljø. Vi deltager ofte i relevante kurser og flere pædagoger har en videreuddannelse. Der reflekteres løbende over, hvordan vi justerer praksis efter børnegruppens behov og sammensætning med henblik på at skabe et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø.

BØRNESYN OG BØRNEPERSPEKTIVER

Børnesynet i danske dagtilbud tager udgangspunkt i, at det at være barn har værdi i sig selv. Pædagogiske læringsmiljøer skal derfor inddrage børneperspektiver, uanset om der er tale om hverdagssituationer, børneinitierede aktiviteter eller voksenplanlagte forløb.

Børnesynet i danske dagtilbud tager udgangspunkt i, at det at være barn har værdi i sig selv. Pædagogiske læringsmiljøer skal derfor inddrage børneperspektiver, uanset om der er tale om hverdagssituationer, børneinitierede aktiviteter eller voksenplanlagte forløb.

Hvordan arbejder vi med løbende at følge børnenes spor, oplevelser og interesser?

Børn har rettigheder og alle børn skal opleve, at de hører til og kan gøre en forskel. De er kompetente aktører og eksperter i eget liv. Derfor inddrager vi børnenes viden i relevante beslutningsprocesser i samspil med de voksnes viden og erfaringer. Vi lytter til børnene og tager deres oplevelser og ønsker alvorligt.

I vuggestuen arbejder vi med turtagning hvor vi søger for at alle børn bliver hørt. Det kan være runder ved bordet om hvad familiemedlemmer hedder, valg af bøger eller sang (med ord eller fagter) og ved dialogisk læsning. Vi skaber rammerne, fx ved fællessang, deler børnene op i mindre grupper, skaber læringsrum fx ved leg, aktiviteter eller tumleleg på madrassen. Når børnene viser interesse eller igangsætter en leg eller aktivitet, vælger vi at følge børnenes spor og intentioner ved at forsøge at sætte os i deres sted.

I børnehaven er der fokus på, at børnene lærer og udvikler sig i det relationelle samspil med både børn og voksne. De inddrages og har medindflydelse på deres hverdag, lege, voksenstyrrede aktiviteter og dagligdagsrutiner. Vi er i dialog med børnene og er nysgerrige på det børnene er optaget af. Endvidere skaber vi rammer for, at børnene kan italesætte, samt dele deres oplevelser og interesser med hinanden. I de situationer er vi, som rollemodeller, nysgerrige og inddrager børnenes perspektiver.

Hvornår har vi senest brugt børnenes perspektiver som grundlag for at udvikle det pædagogiske læringsmiljø?

Vi bruger løbende børnenes perspektiv til at udvikle det pædagogiske læringsmiljø. Vi arbejder med at følge børnenes spor, oplevelser og interesser. Vi inddrager børnene, ser på børnegruppen og tilpasser aktiviteterne ud fra, hvad børnene er optagede af. Vi tilpasser læringsmiljøet så børnene kan afprøve og drage deres egne erfaringer, så de kan være aktive deltagere og opleve at de bliver set, hørt og forstået.

Hvordan arbejder vi regelmæssigt med børnenes feedback, fx på personalemøder, som input til vores faglige dialog?

Børnenes medinddragelse og indflydelse på læringsmiljøet er medvirkende til at spore os ind på børnenes interesser, navigering i læringsmiljøet og ændringer herom. Videre er den daglige dialog med børnene, observation af børnene og refleksion med til, at skabe input til den faglige dialog.

I hvilke situationer kunne det være relevant at inddrage børnenes perspektiver, hvor vi ikke gør det i dag?

I vuggestuen vil det være relevant via et tæt forældresamarbejde. Vi kunne i højere grad knytte det lille barns to verdener sammen. Vi kunne bruge barnets interesser og oplevelse med familien i samtalerne og legene i vuggestuen, fx zootur, vi leger med og taler om dyr.

I børnehaven vil det være relevant at inddrage børnenes perspektiver i indretning af legezoner både inde og ude.

Generelt ønsker vi gennem vores evaluering at blive bedre til at se den verbale og nonverbale feedback vi får af børnene. Som voksne skal vi øve os på at træde et skridt tilbage og observere hvad der sker, hos og omkring børnene, inden vi finder nye løsninger.

BØRNS LEG

Leg har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Leg er grundlæggende for barnets udvikling og understøtter bl.a. fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

Leg har værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af børnenes hverdag. Leg er grundlæggende for barnets udvikling og understøtter bl.a. fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

Hvordan giver vores pædagogiske læringsmiljø børnene mulighed for at bruge deres fantasi og lege?

Vi anser legen som central for barnets udvikling og måde at fungere på. Legen gør os robuste, kreative, nysgerrige, innovative og sociale. Gennem legen indtager barnet sin verden og øver sig, både i det sociale samspil, men også i færdigheder. Barnet bearbejder ny viden og indtryk gennem legen og lærer derved sig selv at kende.

Vi er opmærksomme på at gøre plads til både børnenes selvinitierede lege og de vokseninitierede lege. De børneinitierede lege er et vigtigt element i børnenes personlighedsudvikling. Vi skal derfor give plads og rum til leg samt støtte op om legens udvikling, stå til rådighed og hjælpe børnene, hvis de har behov for det. Vi observerer og iagttager ofte børnenes lege, for at blive kloge på, hvordan børnene udvikler sig i legen, og hvilken rolle de indtager. De vokseninitierede lege, er ofte gode til at lære børnene regler og til at lære, hvordan man begår sig i et fællesskab.

Vi deler børnene op i mindre grupper for at skabe rum til ro og fordybelse. Der er en opmærksomhed på at skabe definerede legeområder, som gør det nemmere for børnene at tilgå legen. Vi ønsker sammenhæng mellem vores læringsmiljøer og vores legeområder, så børnene nemt kan finde sig til rette i legene, bruge fantasien og udvikle legen.

Hvordan arbejder vi med at understøtte, at alle børn har mulighed for at være med i legen?

Vi er opmærksomme på børn i udsatte positioner, og vi er nysgerrige på hvordan vi kan ændre rammen, så alle børn har mulighed for at være deltagende i fællesskabet. Vi er bevidste om, at vores deltagelse i legen kan være af betydning. Nogle gange er det nok at igangsætte legen. Andre gange er det givende at blive i legen for at give alle børn deltagelsesmulighed.

Hvad gør vi for at arbejde med børnenes forskellige roller og positioner i legen?

Vi er opmærksomme på vores positionering i børnenes leg. Vi skal gøre plads til både vokseninitierede lege og børns selvinitierede lege. Vi er nysgerrige på børnene og observerer og iagttager deres lege, for at blive klogere på, hvordan legen udvikler sig, og hvilke roller børnene indtager. Hvis vi vurderer, at der er behov for at støtte det enkelte barn eller børnegruppen deltager vi gerne aktivt i legen eller benytter legemanuskrifter.

I børnehaven stiller vi spørgsmål med fokus på at børnene kan komme frem til nye handlemønstre og for at tydeliggøre legen samt rammen herom. Børnene kan dermed forblive legende, men italesætte, reflektere og tydeliggøre, de forskellige roller, regler, positioner og rammer for legen. Dermed skaber vi fokus på det positive samspil, hvor det enkelte barn bliver set og mødt i dets intentioner. Vi sammensætter endvidere legegrupper, hvor børnene kan afprøve nye lege og legekammerater og hvor andre roller og positioner kan afprøves.

Hvordan har vi undersøgt den læring og udvikling, der sker i børnenes leg?

Vi bruger deltagende observationer, hvor vi observerer, hvordan legen udvikler sig. Vi har fokus på børnene og deres samspil i legen. Vi har fokus på vores positioner og vi er med til at rammesætte legen og er på den måde i nærheden, så vi kan understøtte børnene i legen. Vi observerer bl.a. om legen fortsætter, når vi trækker os fra legen og om vi får styrket de relationer i børnegruppen, som har brug for at blive styrket.

I børnehaven inddrager vi børnene og taler for eksempel med børnene om, "hvornår er en leg god?" og "hvilke lege kan I lide at lege?" Vi har fokus på udviklingen, samspillet og dialogen i og omkring børnenes lege. Vi ændrer rammen, hvis nogle lege har længerevarende negative konsekvenser. Vi benytter endvidere Fri for mobberi.

DET BREDE DANNELSSES- OG LÆRINGSSYN

Legen og den legende tilgang til læring, barnets interesser, undren og nysgerrighed samt det pædagogiske personales viden om at fremme læring og udvikling er udgangspunktet for de læringsprocesser, barnet indgår i.

På hvilke måder har vi fokus på læringsprocesser gennem hele dagen?

Vi tænker læring ind i alt hvad vi foretager os. Det sker både i de vokseninitierede aktiviteter, de børneinitierede aktiviteter og i vores rutiner. Det er vores opgave at få skabt nogle læringsmiljøer, hvor børnene i trygge rammer, har mulighed for at lære og udvikle sig.

En vokseninitieret aktivitet tager ofte udgangspunkt i hvad børnegruppen eller det enkelte barn har brug for. Skal de styrkes på det sociale, motoriske eller sproglige område? En vokseninitieret aktivitet kan fx være at spille billedlotteri med en mindre gruppe af børn, hvoraf et af børnene har brug for ekstra sproglige stimuli. Udover sproget er der også anden læring i aktiviteten som fx finmotorik, vente på tur og på det sociale samspil med de andre børn.

I børneinitierede aktiviteter som fx at lede efter snegle i haven, øver børnene sig på de sociale spilleregler. Her spiller sprog, motorik og kendskab til hvad man kan i naturen også en rolle. Vi stræber efter at guide, eventuelt igangsætte og følge barnets spor med en undersøgende og nysgerrig tilgang.

De daglige rutiner, som fx måltidet og garderoben, er der også vigtig læring i. Disse rutiner foregår på samme måde hver dag, hvilket skaber en forudsigelighed og genkendelighed for børnene. Der er også masser af pædagogik i disse rutiner, da vi her skaber små læringsrum. Børnene udvikler her evne til indlevelse og hjælpsomhed, selvhjulpethed, selvstændighed, dannelse, selvdannelse og relations dannelse, handleevne samt samarbejde og deltagelse i fællesskaber.

Oplever vi, at det er alle børn, der viser deres undren og nysgerrighed ved fx at stille spørgsmål e.l.?

I vuggestuen er det ikke alle børn der har et sprog, men de kan kommunikere ved hjælp af gestik, mimik og pegen. Vi skaber en fælles opmærksomhed med barnet. De børn der ikke viser deres undren og nysgerrighed ofte, er vi ekstra opmærksomme på. Vi giver os tid og spørger ind til barnet, derudover inddrager vi børnene i forskellige situationer, hvor vi kan udfordre deres undren og nysgerrighed. Fx når vi er i skoven, hører spætten eller ser en regnorm. Så taler vi om, hvad vi hører og hvad vi ser.

I børnehaven oplever vi, at der er mange børn, som er sprogligt stærke. De er ofte i fokus i forhold til deres nysgerrighed, undren og refleksion. Pædagogerne har her en øget opmærksomhed på de børn, der anvender mindre sproglig kommunikation. Hertil voksenstyrrede aktiviteter, mindre grupper og en nysgerrig tilgang, kan åbne op for spørgsmål, undren og dialog, samt en større sikkerhed og tryghed for de børn, der kommer mindst til orde.

Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring?

Gruppernes aktivitetsplan, læringsmiljøet og rutinerne understøtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring. Læringsmiljøet skifter i løbet af dagen og ugen – og vi kommer dermed rundt om læreplanstemaerne og om barnet.

Vi følger og støtter op om børnenes undren og nysgerrighed ud fra de forskellige kontekster. Vi skaber en legende tilgang til de forskellige læringsmiljøer, som børnene indgår i, som understøtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring.

Hvordan arbejder vi med at følge op på, om vi lykkes med det pædagogiske læringsmiljø i forhold til, hvad børnene får ud af det?

Vi planlægger aktiviteter med udgangspunkt i det enkelte barn, børnegruppen og læreplanstemaerne. Vi observerer, reflekterer og evaluerer med fokus på børnene i læringsmiljøet og vi anvender dialog i Hjernen og Hjertet.

BØRN I UDSATTE POSITIONER OG ALLE BØRNS DELTAGELSE I BØRNEFÆLLESSKABER

Gode pædagogiske læringsmiljøer har særligt stor betydning for børn i udsatte positioner. Det pædagogiske personale har et ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle deltager i fællesskabet.

Hvilken pædagogisk tilgang arbejder vi ud fra for at sikre, at alle børn oplever, at de er en del af et børnefællesskab?

I vuggestuen bruger vi måltidet til at sikre, at alle børn føler sig som en del af det store børnefællesskab. Vi arbejder inkluderende og deler ofte børnene i mindre grupper, så alle børn oplever at blive set og hørt. I grupperne tager vi højde for - og differentierer - aktiviteten, rutiner eller legen efter børnenes alder, men også efter deres deltagelsesmulighed i børnefællesskabet. Vi vurderer bl.a. børnenes mulighed for at udvikle sig og få nye relationer ved løbende at evaluere og reflektere over egen praksis. Vi prøver at lave nye konstellationer børnene i mellem, for at finde ud af, hvordan vi får alle til at være en del af et fællesskab.

I børnehaven møder vi børnene med positive forventninger. Vi sporer os ind på barnets intentioner og møder barnet anerkendende og nysgerrigt. Der er plads til forskelligheder og vi voksne guider samt reflekterer over barnets position i fællesskabet. Vi har blik for barnets styrker og forsøger at se muligheder i miljøet rundt om barnet. Vi reflekterer over vores læringsmiljøer, da de ofte giver adgang til børnefællesskabet. Vi forsøger at fremme mindre læringsmiljøer med mulighed for deltagelse, forudsigelighed og tydelighed. Læringsmiljøer som samtidig er overskuelige og tilpasset børnegruppen. Endvidere deltager vi gerne i leg, hvor vi kan støtte det enkelte barn og fremme nye fællesskaber.

I hvilket omfang har vi faglige dialoger om, hvordan vi kan understøtte, at børn i udsatte positioner trives og ses i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi har dagligt fokus på børnenes trivsel og udvikling. Vi ser både på det enkelte barn og på helheden. Vi er opmærksomme på, hvis nogle børn ikke er en del af fællesskabet. Vi ser på det enkelte barn, da der kan være årsager til, at et barn ikke magter at være en del af fællesskabet for en stund/i en periode f.eks. dårlig søvn, søskendes sygdom eller lignende. Her har barnet måske mere brug for at deltage i en mindre gruppe eller være tæt på en voksen. Vi arbejder med inkluderende fællesskaber i vores hverdagspraksis. Hvis vi oplever, at et barn har svært ved at blive en del af fællesskabet, arbejder vi på at få barnet inkluderet. Vi kan hjælpe barnet med at danne relationer og/eller styrke nuværende relationer ved eksempelvis at have et forløb med det barn, der er i en udsat position og en mindre børnegruppe. Det kan være i en vokseninitieret aktivitet, hvor vi efterfølgende kan observere, om børnene også begynder at søge hinanden i en anden kontekst og om barnet dermed får nemmere ved at indgå i fællesskabet. I børnehaven benytter vi redskaberne fra Fri for mobberi.

Hvordan vurderer vi alle børnenes muligheder for at udvikle sig og få nye relationer?

Vi vurderer løbende børnenes mulighed for at udvikle sig og få nye relationer. Ind i mellem laver vi nye konstellationer børnene i mellem, for at finde ud af, hvad der fungerer godt. Vi opfordrer også børnene til at indbyde hinanden og til at være med, hvilket de er rigtig gode til. Ved pædagogiske tilrettelagte aktiviteter og opdeling af børnegruppen sikrer vi, at alle børn er inkluderet og deltagende. I legen kan vi understøtte børnene ved, at vi er deltagende og rammesættende. Her har vi mulighed for at guide og støtte samspillet og relationerne børnene imellem.

Når vi ser på vores praksis den seneste måned, hvornår er det så lykkedes os at skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes i fællesskabet?

Vi oplever, at det lykkedes os at skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes i de situationer, hvor der enten har været en pædagogisk planlægning eller hvor de voksne og børnene er gode til at organisere sig. Derudover når aktiviteter og rutiner er forudsigelige og bliver gentaget, så alle ved hvad de skal i løbet af dagen. Mindre grupper, synlige legemiljøer og pædagogisk indretning understøtter også ovenstående.

FORÆLDRESAMARBEJDE

Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene give børn omsorg og understøtte det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Samarbejdet skal bidrage til, at barnet får en god og tryk opvækst.

Forældresamarbejde

Forældresamarbejdet i Børnehuset bygger på tillid og en gensidig respekt. Det fælles mål er at samarbejde om barnets tryk, trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Hvordan samarbejder og kommunikerer vi i det daglige med forældrene om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?

I vuggestuen er der ofte et tæt samarbejde, pædagoger og forældre i mellem. Det er vigtigt, at både forældre og pædagoger har et indblik i barnets verden, hjemme og i institutionen. Dialogen kan både omhandler små hverdagsbeskrivelser, almen trivsel eller beskrivelse af udvikling- eller læringssituationer. Den daglige dialog med forældrene skal sikre barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Endvidere dokumenterer vi på Aula.

I børnehaven er det ofte muligt at give og modtage korte beskeder ved aflevering og hentning. Er der brug for en længere samtale, ringer vi ofte, når det er muligt i løbet af dagen eller aftaler tidspunkt for en samtale. Vi prioriterer naturligvis ekstra tæt kontakt med forældrene i indkøringsperioden eller hvis der er et særligt opmærksomhedspunkt i forhold til det enkelte barn. Endvidere dokumenterer vi på Aula.

Hvordan arbejder vi med at møde forældrene forskelligt og tilpasse samarbejdet ud fra deres behov?

Vi møder forældrene med en positiv tilgang og anerkender deres følelser og livssituationer. Vi vurderer ud fra barnets og forældrenes behov, trivsel, udvikling og livssituationer, om en samtale kan være med til, at sikre barnets og familiens trivsel og styrke det fremadrettede samarbejde. Vi imødekommer endvidere forældrene, hvis forældrene ønsker en samtale og/eller telefonisk kontakt.

Hvordan oplever vi samarbejdet med forældrene i forhold til at rådgive og vejlede dem om deres barns trivsel, udvikling, læring og dannelse?

Vi er lydhøre og åbne i dialogen med forældrene. Vi forsøger, at skabe indblik i børnenes læringsmiljø, udvikling, trivsel og dannelse. Pædagogerne formidler deres viden samt rådgiver og vejleder forældrene ved behov. Vidensdelingen kan være med til at sammenkoble barnets verden, i hjemmet og i institutionen.

Derudover tilbydes der en årlig samtale omhandlernde barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Vi oplever generelt en stor tillid fra forældrene, når de søger vejledning hos os omkring deres barn. Vi prioriterer at følge op på de råd og de vejledninger vi har givet til forældrene og her oplever vi ofte en positiv tilbagemelding.

Hvad ved vi om, hvordan forældrene oplever vores samarbejde, rådgivning og vejledning?

Vi er opmærksomme på og reflekterer over samarbejdet med forældrene. Vi indgår i dialog med forældrene i hverdagen, til forældresamtaler og det årlige forældremøde. Vi modtager ofte feedback på, hvordan forældrene oplever samarbejdet. Videre kan forældrene i dialogerne respondere på de råd og den vejledning, som vi har formidlet og som forældrene har afprøvet eller allerede implementeret.

Når vi formidler skriftligt til forældrene, skal vi i højere grad beskrive hvad vi har fokus på, hvorfor vi har fokus på det og hvordan de som forældre kan understøtte det derhjemme. Det kan være forskellige situationer i løbet af dagen for eksempel en aktivitet, en bestemt rutine eller legen. På den måde kan vi nemmere få de samme fokusområder og dermed samarbejde med forældrene om barnets læring og udvikling.

SAMMENHÆNGENDE OVERGANGE OG DET SIDSTE ÅR I BØRNEHAVEN

Barnet oplever mange overgange i sine første leveår. Både de store overgange, når det begynder i dagtilbud og senere i skole, og de mindre, daglige overgange, når barnet fx bliver afleveret om morgenen eller går fra én aktivitet til en anden. I alle typer af overgange er det vigtigt, at pædagogisk personale og forældre samarbejder om at skabe en oplevelse af sammenhæng, tryghed og trivsel hos barnet.

Hvordan arbejder vi ud fra læreplanen for at skabe sammenhæng for børn og forældre i overgangen fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til skole og SFO/fritidshjem?

Fra hjem til dagtilbud

Forældrene tilbydes en samtale inden deres barn begynder i Børnehuset. Ud over forældrene deltager en pædagog fra stuen og evt. lederen. Til samtalen får pædagogen et indblik i barnets første leveår, barnets udvikling og trivsel samt barnets interesser og familie. Der afstemmes gensidige forventninger og barnets første tid i Børnehuset tilrettelægges med henblik på at give barnet den bedst mulige start.

Vi har i opstartsperioden en løbende dialog med forældrene, for at sikre barnets trivsel og for at skabe tryghed og styrke samarbejdet med forældrene. Endvidere dokumenterer vi med henblik på at skabe indblik i barnets dagligdag. Efter opstartsperioden bliver forældrene tilbudt endnu en samtale, hvor de sammen med pædagogen er i dialog om opstart, trivsel og eventuelle spørgsmål og undren.

Overgang fra vuggestue til børnehave

Vi holder en overflytningssamtale, hvor forældre, en pædagog fra vuggestuen og en pædagog fra børnehaven mødes. Pædagogen fra vuggestuen og forældrene videreformidler relevante oplysninger om barnet. Pædagogen fra børnehaven fortæller om stuen, om barnets første tid og der laves en forventningsafstemning.

I ugerne op til børnehavestart går vuggestuen på besøg i børnehaven. Det kan være på legepladsen, på tur eller på stuen. Vi ønsker at de kommende børnehavebørn skal lære de voksne, børnene og børnehavens hverdag at kende, da det er med til at lette overgangen.

Fra dagtilbud til skole

Året før børnene skal i skole, starter de i Stjernegruppen. I Stjernegruppen har vi blandt andet fokus på at lege med ordene gennem rim, remser og sange. Sproget skaber en fælles forståelse og børnene får en tryghed i at formidle til hinanden. Vi vægter desuden at skabe rum for fordybelse og nysgerrighed. Samtidig prioriterer vi at arbejde med fællesskabet, at indgå, at blive udfordret og at deltage på en god måde.

I marts er der en samtale, forældre og pædagog i mellem, hvor vi drøfter barnets sidste børnehavetid, eventuelle fokuspunkter samt overlevering til skole. Efterfølgende udfyldes overleveringsmaterialet.

Gruppen besøger sammen de skoler, der inviteret de kommende skolebørn fx Maglegårdsskolen og Tranegårdsskolen.

Gruppens pædagog deltager i de møder, der er med samarbejdsskolen. Her er fokus på overgange samt sammenhæng mellem børnehave og skole.

Forældrene bliver en gang årligt inviteret til en dialogsamtale, der tager udgangspunkt i barnets trivsel, udvikling og læring. Endvidere har forældrene altid mulighed for at få en ekstra samtale ved behov.

Oplever vi, at vi har et fælles værdisæt med det andet dagtilbud eller skole og SFO/ fritidshjem?

Barnets kontaktpædagog skaber dialog og sammenhænge mellem barnets verdener, hvor barnets trivsel, udvikling og læring er i fokus. Samarbejdet er med udgangspunkt i KIB og anskuer barnet fra flere perspektiver.

Hvordan arbejder vi med en tryk overgang til det næste tilbud?

Vi har en åben dialog med forældrene om overgangen til næste tilbud med henblik på at skabe tryghed og sikre barnets trivsel og udvikling. Hvis det er muligt giver vi barnet indblik i, og kendskab til, næste tilbud.

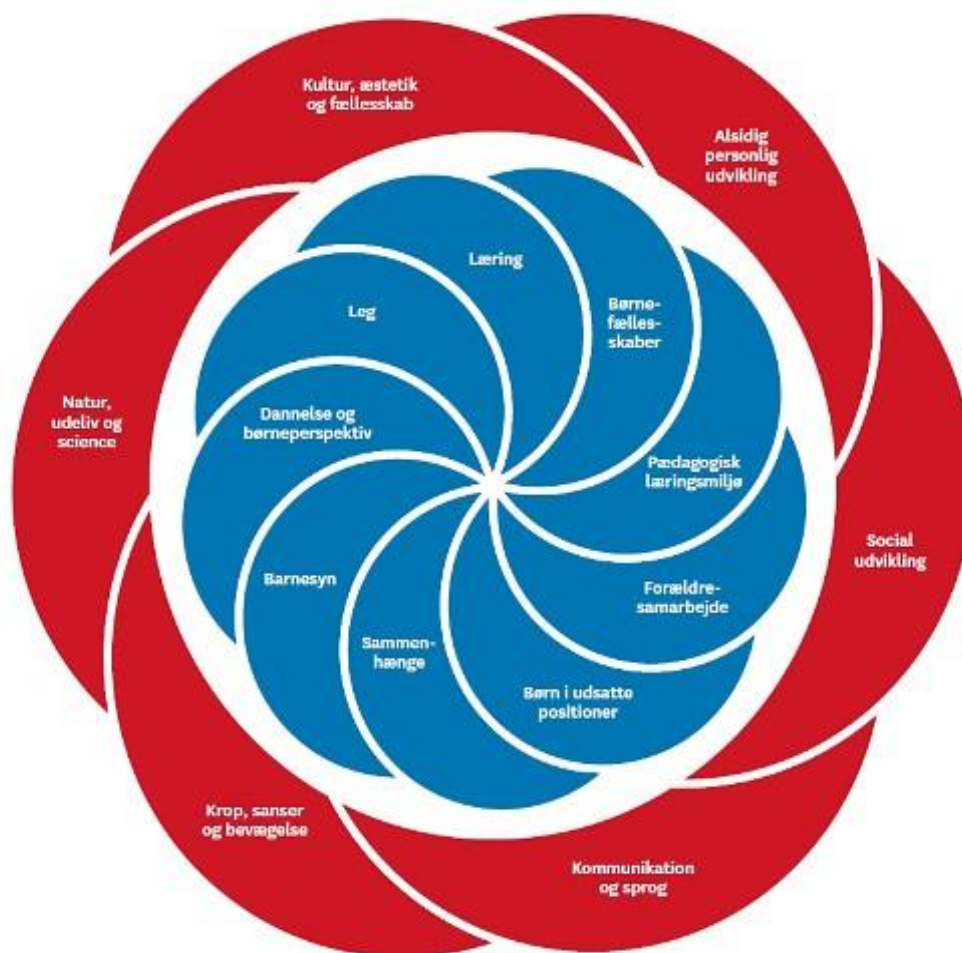
Hvad ved vi om dagplejerens/sundhedsplejerskens/ pædagogens/lærerens faglighed og daglige praksis?

Vi indgår gerne i en dialog og et samarbejde med både forældre og fagpersoner, der er rundt om barnet. Barnets udvikling, læring og tryghed anskues dermed fra forskellige perspektiver.

DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG OG SAMMENHÆNG TIL DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

Den styrkede pædagogiske læreplan Det fælles pædagogiske grundlag og de seks læreplanstemaer

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af seks læreplanstemaer. Der er fastsat en indholdsbeskrivelse for hvert læreplanstema, som beskriver de overordnede elementer, som ligger i det enkelte læreplanstema. [Læs indholdsbeskrivelsen.](#)

Herudover er der fastsat to pædagogiske mål for hvert læreplanstema. De to pædagogiske mål udtrykker sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Et læreplanstema skal altid ses i sammenhæng med det pædagogiske grundlag og de øvrige læreplanstemaer i den pædagogiske læreplan og det besluttet lokalt, hvordan de overordnede elementer konkret omsættes organisatorisk og pædagogisk i det pædagogiske læringsmiljø i hverdagen.

ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse. Under hvert læreplanstema skal I derfor forholde jer til, hvordan I hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING
- SOCIAL UDVIKLING
- KOMMUNIKATION OG SPROG
- KROP, SANSER OG BEVÆGELSE
- NATUR, UDELIV OG SCIENCE
- KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB

ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Alsidig personlig udvikling

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Refleksion over sammenhæng til læringsmiljøet og det pædagogiske grundlag

Hvert enkelt barn er unikt og har værdi i sig selv. I Børnehuset bestræber vi os på at se og forstå hvert enkelt barn, med dets unikke evner og udfordringer. Vi observerer børnene og reflekterer over, hvordan vi kan støtte op om det enkelte barn og gruppens udvikling.

Med øje for børnenes forskelligheder forsøger vi at skabe et læringsmiljø, der både er udfordrende og trygt. Et miljø, hvor børnene fx lærer at dygtiggøre sig i hverdagens rutiner eller i fællesskabet.

Vi følger børnenes spor ved at lytte til og se hvad der optager dem. Vi er nysgerrige på deres idéer og intentioner for herigennem at give dem medbestemmelse. Vi øver os i at stille åbne og nysgerrige spørgsmål, for at få børnene til selv at komme frem til en løsning, afprøve nye muligheder eller opsøge hjælp hos hinanden. Vi guider børnene ud fra, hvor de er i deres udvikling. Nogle børn har brug for mere guidning, styrkelse af selvværd og/eller vejledning til nye handlemønstre end andre.

Vi støtter børnenes interaktion ved at se, anerkende intentioner og spejle barnets oplevelse, når noget lykkes og på samme måde støtte og være opmuntrende, når noget er svært. Vi lægger vægt på at støtte børnefællesskaberne, små som store og opmuntrer børnene til at se og til at hjælpe hinanden.

Vi arbejder med fri for mobberi, fælleslege og legemanuskrifter, hvor alle børn kan få en følelse af at være aktive deltagere og være en del af fællesskabet. Vi ønsker at børnene bliver nysgerrige på sig selv, hinanden og omgivelserne omkring dem.

Arbejdet med Alsidig personlig udvikling fremadrettet

Vi arbejder kontinuerligt mod, at det enkelte barn kender egne grænser, kender og giver udtryk for egne følelser, genkender forskellige følelser hos andre og udviser empati.

SOCIAL UDVIKLING

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed. Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet social udvikling

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Refleksion over sammenhæng til Børnehusets læringsmiljø

Vores læringsmiljø støtter børnenes sociale udvikling gennem samspil med andre, både børn og voksne. Vi har en kultur, hvor man hilser på hinanden om morgenen, efter lur og når dagen er slut. Alle skal føle at de er betydningsfulde for fællesskabet i Børnehuset.

Vi arbejder med medbestemmelse både i det store fællesskab og i mindre grupper. I vores fællesskab hjælper vi hinanden, tager hensyn og reflekterer over hinandens grænser. Alt efter alder hjælper vi børnene med at sætte ord på, afstemme og drage omsorg for hinanden fx ved at trøste eller hente en bamse.

Vi understøtter også børns sociale udvikling ved at vi arbejder med Fri for mobberi. Her har børnene mulighed for at få italesat forskellige følelser og dilemmaer, hvilket kan gøre dem mere forstående og empatiske overfor hinanden.

Vi arbejder med, at børnene har fokus på at invitere med til leg og taler om hvilken følelse det giver når de ikke inviteres med, for herigennem at give børnene et medansvar. Vi er opmærksomme på vores positionering, og på hvordan vi bedst støtter og guider. Det gælder også i konfliktsituationer, hvor det er vigtigt at alle parter bliver set og hjulpet.

Fælleslegene bliver det fælles tredje, som skaber fællesskab for børnene. Fælleslegene har fokus på samarbejde, fokus på det enkelte barn og deltagelsesmulighed for alle.

De daglige rutiner har også stor betydning for børnenes sociale udvikling. Børnene spejler sig i hinanden, aflæser hinanden og får en betydningsfuld rolle i fællesskabet.

Børnene skal have mulighed for at indgå i differentierede fællesskaber, der åbner op for nye relationer samt forståelse for forskellige børn. Børnene skal have lov til at være nysgerrige og undrende. Vi gør os umage med at være gode rollemodeller for børnene ved at møde dem med anerkendelse og respekt.

Arbejdet med Social udvikling fremadrettet

Vi skal have fokus på vores feedbackkultur, så vi i højere grad kan undre os sammen og gøre børnene til et fælles ansvar på tværs af grupperne. Inklusionspædagoger skal oftere i spil på fælles møder.

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden. Det pædagogiske personale skal derfor skabe et læringsmiljø, der formidler glæde ved æstetiske oplevelser og skabende praksis.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Refleksion over sammenhæng til Børnehusets læringsmiljø

I Børnehuset ønsker vi at fremme et læringsmiljø, der formidler glæde ved æstetiske oplevelser og skabende praksis. Børnene bliver løbende præsenteret for forskellige kulturelle oplevelser, både som observatør og som aktive deltagende. Det kan være rytmik, musik, dans, sang og historiefortælling – eller kulturelle tilbud fx kulturskolerne og bibliotekerne.

Vi introducerer løbende børnene for forskellige materialer. Det kan være materialer vi finder i naturen, genbrugsmaterialer eller materialer som kan stimulere fantasien, kreativiteten eller sanserne. Vi oplever, at de fleste børn viser stor glæde ved at være aktive medskabere.

Vi vil gerne vække børnenes nysgerrighed, og se at de deltager med lyst og engagement. Vi vil gerne se børn, der synger og danser af hjertets lyst, sammen med voksne og på eget initiativ. Vi vil gerne se børn, der tegner, maler og konstruerer med selvtillid og glæde. Og vi vil gerne se at vores pædagogiske indsats gør en forskel for de børn, for hvem de ovenstående kompetencer ikke kommer let og af sig selv.

Vi holder af at fejre de danske traditioner i løbet af året. Op til den enkelte højtid snakker vi med børnene om, hvorfor vi fx fejre jul og vi inddrager børnene i forskellige kulturelle og kreative processer i perioden op til.

Når vi har børn med en anden kulturel baggrund, oplever vi, at børnene er nysgerrige på hinandens kultur, baggrund og traditioner.

Arbejdet med Kultur, æstetik og fællesskab fremadrettet

Vi vil fortsat have fokus på at inddrage genbrugsmaterialer og materialer for naturen samt at følge børnenes spor og initiativer i kreative processer.

KOMMUNIKATION OG SPROG

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Kommunikation og sprog

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Refleksion over sammenhæng til Børnehuset Hartmannsvejs læringsmiljø

I Børnehuset bestræber vi os på, at alle børn udvikler et sprog der bidrager til at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden. Vi sætter ord på, for og med børnene og vi gentager gerne. Vi griber situationen og samtaler med børnene om det de viser interesse for og er nysgerrige på.

Vi er bevidste om vores egen rolle og vigtigheden i, at vi er nysgerrige på det børnene fortæller, at vi afventer og at vi giver os tid til at lytte samt stiller nysgerrige spørgsmål. Alt efter alder og udvikling er det også relevant, at vi italesætter og hjælper barnet i det, barnet gerne vil. At vi sætter ord på barnets intentioner og følelser, samt hjælper barnet til at udvikle empati og opmærksomhed på andre børns behov.

I vuggestuen arbejder vi dagligt med Vi Lærer Sammen og i børnehaven med Play and Learn. Vi leger med sproget og benytter desuden sproglege, huskelege, Kims-lege, rim og remser og billedlotteri. Vi synger, læser og samtaler rundt om bordet, på tur, i leg eller i hverdagens rutiner.

Vi sprogvurderer børnene når de er 3 og 5 år og i vuggestuen laver vi Sprogtrappen, når barnet har været i institutionen i et halvt år.

Arbejdet med Kommunikation og sprog fremadrettet

Det vil være relevant at have en generel drøftelse af børns sproglige udvikling med henblik på at synliggøre, inspirere og få en fælles forståelse for det sprogarbejde, der finder sted i Børnehuset. Der er pædagoger i børnehuset, som har særlig uddannelse, viden og erfaring inden for sprogarbejdet, hvilket vi i langt højere grad skal benytte os af.

KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Børnene skal inviteres til at få mange forskellige kropslige erfaringer i et læringsmiljø, hvor bevægelsesglæde, kreativitet og leg er nøglebegreber, og hvor det pædagogiske personale motiverer børnene til at bevæge sig ved at vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Refleksion over sammenhæng til Børnehuset Hartmannsvejs læringsmiljø

Børn er som udgangspunkt glade for at bruge deres krop, og det er naturligt for dem, at eksperimentere med, hvad kroppen kan. Vi er derfor opmærksomme på, at vores læringsmiljøer fremmer børnenes mulighed for at udforske og eksperimentere med kroppen, både inde og ude.

Vi er ofte ude, i haven eller på tur, hvor der er rig mulighed for at bruge kroppen til at klatre, hoppe eller trille. Vi vil gerne præsentere børnene for forskellige måder at bruge deres krop på, så de bliver også præsenteret for rytmik eller forhindringsbane, som i udgangspunktet er mere rammesat.

Vi styrker de finmotoriske aktiviteter ved konstruktionslege, lægge puslespil, tegne, male og lege med perler, men også ved fx at hælde vand op i en kop samt de sansemotoriske aktiviteter såsom modellervoks, kartoffelmel og sansekuffert.

Ved at give børnene forskellige muligheder for at bruge deres krop oplever vi, at børnene bliver mere fortrolig med deres krop og det, den kan. Det er også vigtigt for os at vi er rollemodeller, og at vi viser børnene at det er sjovt at bevæge sig.

Arbejdet med Krop, sanser og bevægelse fremadrettet

Vi skal fortsat være gode rollemodeller og have blik for, hvordan vi hele tiden giver børnene mulighed for at udforske og eksperimentere med kroppen.

NATUR, UDELIV OG SCIENCE

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også et grundlag for at arbejde med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur. Det pædagogiske personale skal opmuntre børnene til at foretage egne undersøgelser samt støtte og guide dem i at turde øve sig igen og igen for derved at opbygge en grundlæggende tillid.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Natur, udeliv og science

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Refleksion over sammenhæng til Børnehuset Hartmannsvejs læringsmiljø

Naturen giver børnene vigtige erfaringer og nyttig viden om den verden, vi lever i. Ved at færdes, opleve og eksperimentere i naturen får børnene indsigt i naturen, som giver grundlag for undren, stille spørgsmål og finde svar om naturen og dens fænomener. Hermed dannes grundlag for både interesse, respekt og ansvarlighed for vores natur og miljø.

Den voksne har flere roller i naturen – i nogle tilfælde som den, der deler ud af faktisk viden, men mest som den, der sætter scenen, inviterer og inspirerer til imitation og samspil, og opfordrer til selvstændige eksperimenter og refleksion.

Vi er så privilegerede at være tæt på skov og strand, enten i nærmiljøet eller med S-toget. Vi er ofte ude, både på legepladsen og i nærmiljøet. Vi ønsker at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen.

Vi er gerne ude i al slags vejr, så børnene oplever de forskellige vejrfænomener og vi viser dem glæden ved at hoppe i vandpytter, lege med mudder eller kaste med blade. Vi går også gerne på opdagelse i skovbunden. Vi finder dyr, kravler op og ned ad træstubbe. Vi øver vores balance ved at gå på line og hoppe ned fra træstubbene. Vi undersøger blade og finder pinde som vi leger med. Vi bruger vores fantasi. Pludselig bliver pindene til sværd eller trommestikker og så spiller vi trommer på træerne. Når vi er i Forstbotanisk have, ser vi også på forskellige træer og blomster. Vi udforsker naturen og taler om de ting, som vi ser og sanser. I børnehaven samler vi hvert år skrald i skoven. Igennem den aktivitet viser og italesætter vi overfor børnene, hvordan vi er med til at passe på naturen.

Arbejdet med Natur, udeliv og science fremadrettet

Vi ønsker, at børnenes glæde ved naturen bevares og videreføres i takt med ændring af gruppen. Vi ønsker fortsat at inspirere, undres med og glædes over naturen sammen med børnene.

ØVRIGE ELEMENTER

DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ

Begrebet børnemiljø er et samlede begreb for det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet, hvor det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø skal forstås bredt.

Børnemiljøet i dagtilbuddet skal vurderes i et børneperspektiv. Det indebærer, at børnemiljøet skal vurderes med børnenes øjne, ligesom børnenes oplevelser skal inddrages i vurderingen af børnemiljøet afhængigt af børnenes alder og modenhed.

Der lægges vægt på, at børnene inddrages i forbindelse med forhold, der vedrører dem selv, jf. FN's Børnekonventions artikel 12 om barnets ret til at give udtryk for sin mening og krav på, at denne mening respekteres.

Fysisk børnemiljø

Det fysiske børnemiljø kan eksempelvis omhandle støjniveau, indeklima, plads til fysisk udfoldelse og stille aktiviteter, hygiejneforhold, lysforhold, garderobe, legeplads og udearealer, stuenes indretning og størrelse mv.

Vi vil fremadrettet have et fokus på sammenhængen mellem pædagogik og indretning, både inde og ude.

Legemiljøerne skal være indbydende og tydeligere. Børnene skal kunne se hvad det enkelte rum kan, og samtidig skal det stimulere deres sanser og nysgerrighed.

Rummene skal være dynamiske og kunne ændres alt efter hvilket tema vi arbejder med og ud fra hvilken børnegruppe vi har. På den baggrund er det vigtigt, at vi løbende følger op på, hvilken børnegruppen vi har og hvad de har brug for eller er optaget af.

Psykisk børnemiljø

Det psykiske børnemiljø kan fx omhandle samspillet mellem børn og voksne, herunder om samspillet er kendetegnet ved gensidig respekt og tolerance, børnenes indbyrdes samspil, herunder om børnene i deres sprog og handlinger indbyrdes respekterer hinanden, om der blandt børn og personale er plads til og accept af menneskers forskellighed, om der finder mobning sted blandt børnene, mv.

Vi er bevidste om at den adfærd vi som voksne udviser, afspejles hos børnene. Vi er derfor optaget af at være rollemodeller for børnene, både når vi er i Børnehuset eller ude i den store verden. Det handler både om måden vi taler til og om hinanden, men også om måden vi er sammen på.

Forældrene er ligeledes vigtige rollemodeller for deres børn og vi er åbne omkring forventningerne til forældrene som aktive medspillere. Se vision for forældresamarbejde.

Vi mener at børnene skal hjælpes til selvhjulpethed, fx ved at lykkes med at påtage sig opgaver, der passer til det enkelte barn. Børnene skal både lære at passe på sig selv og drage omsorg for hinanden. Børnene skal kunne begå sig i sociale sammenhænge og i relationerne til hinanden.

Vi har fokus på leg og fællesskab, både for det enkelte barn og for børnene samlet. Vi ønsker, at børnene ser det værdifulde i at andre familier, er forskellige fra dem selv og at de anerkender hinanden for dette.

Vi er optaget af, at alle børn trives og at de oplever at de er en del af et fællesskab. Hvis et barn har det svært, er der et øget fokus på barnet og børnegruppen, hvor vi blandt andet benytter Fri for mobberi. Vi tilbyder også forældrene et tættere samarbejde. Se endvidere Samspil og relationer.

Æstetisk børnemiljø

Det æstetiske børnemiljø kan fx omhandle, hvorvidt stuenes indretning og udsmykning virker stimulerende og inspirerende på børnene, samt hvorvidt omgivelserne indenfor og udenfor er udformet på en måde, som fremmer børnenes lyst til at bevæge og udfolde sig, fordybe sig, have stille lege mv.

Vi vil i den kommende periode have fokus på Pædagogik og indretning med henblik på, at fremme tydelige læringsmiljøer, der inspirerer og understøtter børns leg samt giver børnene mulighed for at udforske og undersøge, bevæge sig og fordybe sig, inde såvel som ude.

I forvejen er vi opmærksomme på at inddrage børnene i oprydning, sætte ting på plads, rengøre mv., så alle føler et fælles ansvar for Børnehuset.

SAMSPIL OG RELATIONER

I dagtilbud indgår barnet i et fællesskab med andre børn og voksne, som er fælles om at skabe det sociale rum, som de enkelte børn lærer og udvikler sig igennem. Sammen med det pædagogiske personale har de andre børn betydning for, hvilke erfaringer det enkelte barn gør sig, når det er i dagtilbuddet.

Hvad kendetegner de situationer, hvor vi oplever et nærvær mellem os og børnene, og vi er fordybede sammen?

Først og fremmest er det vigtigt, at barnet er trygt. Derefter opstår nærvær og fordybelse mellem os og børnene oftest, når vi er i mindre grupper. Når der er tid og ro samt når vi som voksne er både nærværende og engagerede. Nærværet og fordybelse kan både opstå i de daglige rutiner, i leg eller i aktiviteter.

Hvordan kommunikerer vi med børnene, både kropsligt og sprogligt, i forskellige situationer?

Vi er opmærksom på, at den gode kommunikation er til stede så man bliver set, hørt og forstået. Det er vigtigt, at vi formår at være nysgerrige, at vi spejler, sætter ord på og forsøger at forstå barnets intentioner. Kommunikation lykkes bedst, når vi er tydelige i både vores verbale og nonverbale kommunikation. Vores kropssprog skal matche hvad vi siger, så børnene kan aflæse os. Øjenkontakt, en hånd på skulderen eller et kram er ofte værdifuldt. Det er altid den voksne, der er ansvarlig for kommunikationen – og for udfaldet af denne.

Vi har som personalegruppe haft oplæg om, øvelser i og fokus på mentalisering det seneste år, hvor vi har samarbejdet med en underviser fra Københavns Professionshøjskole. Forløbet har både haft til formål at få et fælles sprog samt en viden om mentalisering og vigtigheden i, *"at se verden fra barnets perspektiv, og forstå hvordan deres følelser og tanker påvirker deres handlinger."*

Hvornår oplever vi, at vi ikke er tilgængelige for børnene og ikke har mulighed for at reagere på deres behov?

Vi er bevidste om, at der er tider på dagen hvor vi i mindre grad er tilgængelige. Her er det vigtigt, at vi kommunikerer til barnet at vi gerne vil lytte og tale senere. Det er de voksnes ansvar at følge op på dette.

Hvordan kan vi understøtte det enkelte barns trygge tilknytning gennem det pædagogiske arbejde med hele børnegruppen?

Vi arbejder med at skabe inkluderende fællesskaber hvor vi forsøger at tilpasse aktiviteterne, så alle børn har mulighed for at indgå i et fællesskab. Vi benytter materialerne fra Fri for mobberi, legekasser og legemanuskrifter. Vi giver børnene mulighed for at observere hvad legen/aktiviteten går ud på, hvis de har brug for forberedelse eller for at se hvad der sker. Vi deltager gerne i aktivitet eller leg, så det er muligt at guide børnene til at se, aflæse og hjælpe hinanden.

EVALUERING

Evaluerende pædagogisk praksis handler om løbende og systematisk at evaluere sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. En systematisk evaluerende pædagogisk praksis styrker kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø og sikrer, at det hele tiden er justeret og tilpasset den aktuelle børnegruppes behov.

Hvad gør vi for at sikre, at vores løbende evaluering er systematisk?

Vi har afsat tid til hver enkelt gruppe, så det er muligt at reflektere og evaluere løbende og systematisk. Vi har haft et forløb med evalueringspædagogerne og er blevet klogere på, hvordan vi løbende evaluere systematisk og i hvilke sammenhæng det er meningsfuldt at evaluere.

Hvordan sikrer vi, at vi anvender den viden, vi får fra vores evaluering, til at justere vores pædagogiske læringsmiljø?

Vi er bevidste om, at vores evaluering både skal være praksisnær og relevant, så det giver mening at justere vores pædagogiske læringsmiljøer på baggrund af vores evalueringer.

Vi skal som personalegruppe fortsat arbejde med at turde sætte os selv i spil og udvikle en faglig selvkritisk og reflekteret tilgang til tilrettelæggelse og evaluering af den pædagogiske praksis. Vi skal fortsat have fokus på at få skabt tillid og kendskab til hinandens praksis for derigennem at få skabt en evaluerings- og feedbackkultur, der kan være med til at understøtte ovenstående.

INDDRAGELSE OG SAMARBEJDE

Arbejdet i forældrebestyrelsen skal tilrettelægges lokalt og på en måde, så det giver mening i dagligdagen for både forældrebestyrelsen og det pædagogiske personale. Som led i dette arbejde vil forældrebestyrelsen skulle inddrages i, hvordan ressourcer i lokalsamfundet vil kunne bringes i spil med henblik på at skabe trygge og pædagogiske læringsmiljøer for børn i dagtilbud.

Inddragelse af forældrebestyrelsen

Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan.

Inddragelse af forældrebestyrelsen

Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan.

Forældrebestyrelsen inddrages løbende i pædagogiske emner eller spørgsmål vedrørende pædagogikken i Børnehuset. I den forløbende periode har vi fx drøftet børns leg.

Forældrebestyrelsen arbejder pt med at udarbejde principper. I første omgang er det principper for overgangen mellem dagtilbud og skole. Fx hvad ønsker vi, at de kommende skolebørn skal have med sig i "rygsækken" ved skolestart. Efterfølgende vil det pædagogiske personale beskrive, hvordan vi fremme dét, i den pædagogiske praksis. Næste fokusområde vil være at udarbejde principper for forældresamarbejdet i Børnehuset.

Forældrebestyrelsen inddrages årligt i evalueringen af og opfølgningen på den styrkede læreplan.

Inddragelse af lokalsamfundet

Vi har et dejligt lokalområde som vi flittigt benytter. Flere gange ugentlig er der ture til skoven, Forstbotanisk have, stranden eller de nærliggende legepladser. Vi benytter også bibliotekerne og samarbejder med Kulturskolerne.

UDVIKLINGSPLANER

Tag stilling til inden for hvilke områder I har behov for udvikling og tag stilling til hvilke områder I vil fokusere særligt på. Overvej de fire nedenstående tiltag og beslut det næste skridt.

INDHENTE OG FORANKRE NYE PERSPEKTIVER I PRAKSIS?

Børnehuset består både af forholdsvis nye medarbejdere samt medarbejdere, der har været i Børnehuset gennem en lang årrække. Vi ønsker at genbesøge, hvad det er der kendetegner os i Børnehuset. Vi skal fortsat arbejde med at finde et fælles afsæt på tværs af huset, en rød tråd. En rød tråd som giver os et fælles sprog, et fælles teoretisk grundlag og dermed et fælles afsæt for den pædagogik vi fortsat ønsker at videreudvikle i Børnehuset.

Vi skal fortsat arbejde med at få et større indblik i og kendskab til hinandens praksis, så vi kan vidensdele samt give faglig sparring og feedback på tværs af huset. Vores organisering skal tilrettelægges, så det i højere grad bliver muligt at arbejde på tværs af grupperne eller at inspirere hinanden i den pædagogiske praksis.

Vi skal fortsat arbejde med en organisering som understøtter en evalueringskultur, hvor vi løbende evaluerer vores pædagogiske praksis og det læringsmiljø, vi tilbyder børnene.

Desuden ønsker vi i den kommende periode at have fokus på Pædagogik og indretning med henblik på, at fremme tydelige læringsmiljøer, der inspirerer og understøtter børns leg samt giver børnene mulighed for at udforske og undersøge, bevæge sig og fordybe sig, inde såvel som ude.

IGANGSÆTTE KONKRETE TILTAG?

Vi har i det forgangne år arbejdet med en ny mødestruktur, herunder evaluering- og planlægningsmøder samt teammøder. Til møderne er der en dagsorden, der understøtter indholdet på møderne.

Vi ønsker at evaluere vores mødestruktur. Både med henblik på, om møderne har den ønskede værdi samt en drøftelse af, hvordan en kommende mødestruktur kan rumme nye udviklingstiltag som fx VLS.

Vi skal fortsat øve os i at blive fortrolige med forskellige evalueringsmetoder og evaluere den pædagogiske praksis ugentlig.

Vores personalemøder/pædagogisk dag skal fortsat være en vekselvirkning mellem pædagogik, organisering og samarbejde.

INDDRAGE MERE VIDEN UDEFRA?

Artikler, uddrag fra bøger og løbende efteruddannelse af det pædagogiske personale, som kan bibringe ny viden.

Der afsættes tid til at man holder et oplæg for sine kollegaer, når man har været på kursus eller uddannelse. Det gør vi for at inspirere hinanden og vidensdele.

Flere medarbejdere har diplom, efteruddannelse eller erfaring, der er relevant i den pædagogiske praksis. Vi skal i højere grad bringe den viden og erfaring i spil i hele personalegruppen.

Prioritere faglige oplæg/forløb for hele personalegruppen, så vi får en fælles referenceramme og et fælles fagligt udgangspunkt. I 2022 har vi fx haft et længere forløb med Social Inklusion.

INDSAMLE MERE INFORMATION OM EGEN PRAKSIS?

På teammøderne arbejder vi med praksisfortællinger, til vidensdeling og sparring. Vi benytter feedback som en naturlig del af vores pædagogiske praksis. Fremadrettet ønsker vi dog at udarbejde en mere formaliseret ramme, at give feedback ud fra.